

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (*протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.*)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
A288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978–966–419–456–0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978–966–419–456–0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Список використаної літератури

1. Правила адвокатської етики : рішення Звітно-виборного з'їзду адвокатів України від 09.06.2017р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
2. Про затвердження роз'яснення з питань застосування положень Правил адвокатської етики щодо рекламування адвокатської діяльності та дотримання норм адвокатської етики при використанні мережі Internet: рішення Ради адвокатів України від 22.09.2017р. № 196. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2017-09-22-r-shennya-rau-196_59d2297686313.pdf
3. Постанова Третього апеляційного адміністративного суду від 11 березня 2025 року у справі № 280/7796/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125753122>

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Щербатий Роман Романович*

Бандурова В. С.

студентка 2-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ ЩОДО АДВОКАТА: ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ ТА ДИСЦИПЛІНАРНА ПРАКТИКА

Етичні стандарти щодо адвоката є невід'ємною складовою його професійної діяльності, адже саме вони визначають не лише правову, а й моральну культуру правозахисника. Сучасна адвокатура може існувати як авторитетний інститут лише тоді, коли вона ґрунтується на принципах доброчесності, відповідальності та високих моральних цінностей. Повага до етичних засад є гарантією довіри громадян до адвокатури та ефективної реалізації конституційного права на правову допомогу, передбаченого статтею 59 Конституції України [1].

Етичні стандарти адвокатської діяльності в Україні мають міцне нормативне підґрунтя. Їх визначають Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року № 5076-VI, Правила адвокатської етики, затверджені З'їздом адвокатів України у 2017 році, а також міжнародні документи, зокрема Кодекс поведінки європейських адвокатів (CCBE Code of Conduct for European Lawyers) [2]. Ці акти спрямовані на утвердження високих моральних стандар-

тів, забезпечення незалежності адвоката та недопущення зловживань професійними правами. Важливо, щоб українська адвокатура гармонізувала свої етичні норми з європейськими, адже це підвищить рівень професійної довіри та сприятиме інтеграції у правову систему Європейського Союзу.

Етична поведінка адвоката має фундаментальне значення не лише для клієнта, але й для всього суспільства. Саме вона є запорукою незалежності адвокатури як інституту громадянського суспільства. Якщо адвокат дотримується принципів законності, чесності, конфіденційності компетентності і добросовісності тощо, то він зміцнює не лише власну репутацію, але й репутацію всієї правничої спільноти. Адвокат повинен бути моральним прикладом, навіть у тих ситуаціях, коли його дії не контролюються дисциплінарними органами. Це означає, що етика має бути внутрішнім переконанням, а не лише зовнішньою вимогою.

Відповідно до Правил адвокатської етики, основними принципами діяльності адвоката є незалежність, законність, конфіденційність, пріоритет інтересів клієнта, неприпустимість конфлікту інтересів, компетентність та добросовісність, чесність та добропорядна репутація, а також повага до адвокатської професії тощо [3]. Ці принципи не лише визначають межі професійної поведінки, а й формують моральну основу відносин адвоката з клієнтом, судом і суспільством. Саме незалежність адвоката є ключовою умовою реалізації його етичних обов'язків. Без незалежності неможливо бути чесним і вільним у відстоюванні інтересів клієнта. Водночас конфіденційність і добропорядність залишаються важливими критеріями професійної відповідальності, оскільки вони забезпечують довіру між адвокатом і клієнтом.

На практиці дотримання етичних норм залишається непростим завданням. Серед найбільших проблем виділяють конфлікт між бажанням клієнта та професійними стандартами, комерціалізацію адвокатської діяльності, тиск з боку державних органів, а також недотримання культури професійного спілкування між адвокатами [5]. Часто адвокати опиняються в ситуації, коли клієнт вимагає результату будь-якою ціною, що може спонукати до порушення моральних норм. У таких випадках адвокат повинен зберігати внутрішню стійкість і розуміти, що відмова від неетичної поведінки — це прояв професійної сили, а не слабкості.

Окрему увагу слід приділити дисциплінарній практиці. Відповідно до статей 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокат несе дисциплінарну відповідальність за порушення присяги або Правил адвокатської етики. До нього можуть бути застосовані такі стягнення, як попередження, зупинення права на заняття адвокатською діяльністю або позбавлення цього права.

Слід зазначити, що найефективніший спосіб забезпечити дотримання етичних норм полягає у вихованні професійної культури адвоката ще на етапі його становлення. Адвокатська етика має стати невід'ємною частиною професійної освіти й постійного підвищення кваліфікації. Крім того, варто створити відкриту електронну базу дисциплінарних рішень, щоб адвокати могли орієнтуватися в усталеній практиці й уникати помилок. Такі кроки сприятимуть формуванню високих моральних стандартів і підвищенню довіри суспільства до адвокатури, зазначає В. С. Бліхар [6].

Підсумовуючи, зазначу, що етичні стандарти адвоката — це не формальність, а внутрішня сутність його професії. Дотримання етики є проявом професійної честі та гарантією справедливості. Адвокат, який поважає моральні принципи, зміцнює основи правової держави та утворює ідею верховенства права не лише у судовій залі, а й у свідомості громадян. Отже, майбутнє української адвокатури залежить не стільки від нових законів, скільки від моральної зрілості кожного адвоката, його гідності, чесності та внутрішньої культури. Лише за таких умов адвокатура є справді незалежною, авторитетною й суспільно значущою інституцією, яка є опорою прав і свобод людини.

У сучасних умовах розвитку правової держави важливо не лише формально дотримуватися етичних норм, а й розвивати в адвокатів усвідомлене почуття етичної відповідальності. Адже саме внутрішнє переконання у важливості моральних принципів відрізняє справжнього професіонала від того, хто лише дотримується правил через страх покарання. Слід зазначити, що доброчесність повинна стати не винятком, а стандартом професійної поведінки. У цьому контексті важливим є запровадження етичних тренінгів, наставництва та професійного обговорення складних моральних ситуацій, адже лише через постійний діалог формується культура поведінки, яка виходить за рамки формальних вимог [3].

Водночас необхідно удосконалювати систему саморегулювання адвокатури, зокрема діяльність кваліфікаційно-дисциплінарних органів. Це дозволило б не лише підвищити правову культуру, а й зменшити кількість випадків, коли дисциплінарне покарання стає єдиним засобом впливу на поведінку адвоката.

Не менш важливо, щоб етичні стандарти застосовувалися однаково до всіх адвокатів, незалежно від їхнього досвіду, регіону чи професійного статусу. Вибірковість у дисциплінарній практиці підриває довіру до адвокатури та створює відчуття несправедливості всередині спільноти. Тому прозорість дисциплінарних процедур і публічність рішень мають бути обов'язковими елементами самоврядування. Власне, лише за умов єдиних правил гри адвокатура може розвивати-

ся як професійна, згуртована спільнота, де етика — не покарання, а внутрішня норма життя [5].

У кінцевому підсумку, етичні стандарти — це не лише питання професійної поведінки, а моральний вимір правосуддя. Якщо адвокат діє чесно, відповідально та гуманно, він формує позитивний образ правничої професії і сприяє довірі до адвокатури. Отже, головне завдання сучасного адвоката — не просто виграти справу, а зробити це етично, залишаючись вірним принципам правди й справедливості. Тільки такий підхід забезпечить повагу до права і до самої професії, яка є невід’ємною складовою демократичного суспільства [4].

Список використаної літератури

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.
3. Кодекс поведінки європейських адвокатів. Рада адвокатських асоціацій та правничих товариств Європи (CCBE). 28.10.1988. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi-dokumenty/kodeks_povedinky_yevropeyskykh_advokativ\(ukr\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi-dokumenty/kodeks_povedinky_yevropeyskykh_advokativ(ukr).pdf)
4. Правила адвокатської етики: рішення Звітно-виборного з’їзду адвокатів України від 09.06.2017 р. (зі змінами, затвердженими 3’їздом адвокатів України від 15 лютого 2019 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
5. Луцьковський В., Місяць А. Дисциплінарна відповідальність адвоката: конфлікт інтересів. *Вища школа адвокатури*. 2023. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/disciplinarna-vidpovidalnist-advokata-konflikt-interesiv-valentin-luckovskii-andrii-misiac>.
6. Професійна етика юриста. Навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. В. С. Бліхар. Львів: ПП «Арал», 2018. 108 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/2357>

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» ***Нестерчук Лілія Петрівна***

Бандурова В. С.

Етичні стандарти щодо адвоката: проблеми дотримання
та дисциплінарна практика 410

Баран А. С.

Професійна етика адвоката та медіатора: зміст
та співвідношення 414

Вареник В. О.

Адвокатська таємниця як основа професійної етики
та гарантія права на захист 418

Горовий В. С.

Професійна етика адвоката як моральний орієнтир сучасної
правової держави 420

Гаджисв А. М.

Софт скілс навички як складова професійної етики адвоката . . . 423

Гринюк К. О.

Етика адвоката в контексті відносин з клієнтом 426

Гудзюк Ю. Б.

Професійна етика адвоката у справах, пов'язаних
із корупцією 428

Джигирей В. В.

Етичні аспекти поведінки адвоката у судовому засіданні 432

Дмитрук Д. О.

Порушення принципу уникнення конфлікту інтересів
як підстава притягнення до дисциплінарної відповідальності . . . 436

Долженко Ю. В.

Проблема дотримання адвокатської етики у змагальному
процесі 439

Донець К. О.

Адвокатська таємниця: правові та моральні аспекти
збереження конфіденційності 443

Заборська К. А.

Ефективність адвокатської діяльності крізь призму довіри
клієнта та професійної етики 446

Загнітко А. В.

Конфлікт інтересів в адвокатській діяльності: етичні виклики
та шляхи їх подолання 449